

Kihniön lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
2024–2026

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja kasvuolot	3
2.1 TEAvisari.....	3
2.2 Kasvu- ja elinolojen tilastotiedot sekä vertailut aiempiin vuosiin	4
2.2.1 Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 4. ja 5. luokat	4
2.2.2 Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 8. ja 9. luokat	7
2.4 Kysely lasten ja nuorten palveluiden kehittämisestä	10
2.5 Toimintaa ohjaava lainsäädäntö	11
3 Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät palvelut Kihniössä	11
3.1 Varhaiskasvatus	11
3.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta	12
3.3 Perusopetus	12
3.4 Opiskeluhoolto.....	13
3.5 Liikunta- ja vapaa-aika	15
3.6 Nuorisotyö	16
3.7 Kirjasto	17
3.8 Kulttuuri	18
3.9 Vaikuttamiselimet	18
4 Yhteistyö eri viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten välillä.....	19
4.1 Seurakuntien ja järjestöjen lapsi- ja perhetyö	19
4.2 Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelut lapsille ja nuorille	22
4.3 Tekninen toimi	24
5 Kehittämistarpeet ja –ehdotukset sekä painopisteet	25
5.1 Kuntastrategia 2022–2030.....	25
5.2 Hyvinvointisuunnitelma	27
5.3 Painopisteet ja tavoitteet.....	27
6 Seuranta ja arviointi.....	30

1 Johdanto

Jokaisella hyvinvointialueella ja kunnalla on velvollisuus laatia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6§ velvoittaa kunnan edistämään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on otettava huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Kihniössä toimintaa koordinoi hyvinvointijohtaja ja vastuutahona toimii sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Suunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelman tulee pitää sisällään tietoa:

- Lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- Yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä ja
- Suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Suunnitelmassa tarkastellaan lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena ja määritetään tarvittavat kehitysehdotukset kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan. Suunnitelma on laadittu eri toimialojen yhteistyönä ja sen valmistelussa on ollut mukana lapsi- ja perheasiainneuvosto, nuorisovaltuusto, sivistystoimen henkilöstö, viranhaltijajohto, seurakunnat, järjestöt ja yhdistykset sekä poliittiset luottamushenkilöt. Suunnitelmaa laadittaessa on pyritty osallistamaan kunnan asukkaita, etenkin lapsia, nuoria ja perheitä. Näin on voitu kuulla myös asukkaiden näkemys, miten lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää Kihniön kunnassa. Yhteistyötä on tehty lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelmaa ovat arvioineet lapsi- ja perheasiainjaosto, sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä vanhempainyhdistys.

Suunnitelmaa laadittaessa on huomioitu vuonna 2023 voimaan astunut sote-uudistus, jonka seurauksena sote-palvelut ovat siirtyneet Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä suunnitelman laadinnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (järjestämislaki) tarkoitettuja hyvinvointisuunnitelmia, joten hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyövelvoitteista säädetään tarkemmin järjestämislain 6§ (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa) ja 7 §:ssä (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella).

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätöksentekijät määrittävät keskeiset lapsi- ja perhepolitiiset painopisteet sekä varaavat toiminnan ja sen kehittämisen edellyttämät voimavarat. Hyvinvointijohtaja vastaa suunnitelman toimeenpanosta ja jalkauttamisesta annettujen resurssien mukaisesti.

Tämän suunnitelman tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävää työtä ja ohjata toimintaa sekä resursseja havaittuihin tarpeiden mukaan. Suunnitelman avulla hyvinvointiin ja sen edistämiseen liittyvä toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista sekä pitkäjänteistä, ja sen toteuttamiseen on nimetty vastuutahot, jotka tietävät oman roolista toiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi.

2 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja kasvuolot

2.1 TEAvisari

Perusopetus Kihniössä 2021

	Kihniö	Koko maa
Perusopetus	79	65
Sitoutuminen	75	59
Johtaminen	93	72
Seuranta ja tarveanalyysi	81	68
Voimavarat	100	60
Yhteiset käytännöt	68	78
Osallisuus	60	65
Muut ydintoiminnat	78	54

* Sitoutuminen = Kuvaa strategiatasolla organisaation sitoutumista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen esim. näkyvyys erilaisissa asiakirjoissa sekä kansallisten ohjelmien hyödyntämistä.

* Johtaminen = Kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa.

* Seuranta ja tarveanalyysi = Kuvaa vastuuväestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seurantaa ja tarveanalyysia väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.

* Voimavarat = Kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resurssointia esim. henkilöstön mitoitusta ja osaamista.

* Yhteiset käytännöt = Kuvaa, missä määrin yhteisistä toimintakäytännöistä on sovittu.

* Osallisuus = Kuvaa asukkaiden mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

* Muut ydintoiminnat = Ovat toimialakohtaisesti määritettäviä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ydintoimintoja, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa.

Perusopetuksen TEAvisarin tulokset johtopäätöksineen liitteessä 1.

Alla nostot liikunnan TEAvisarin tuloksista.

Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet Kihniössä 2022

	Kihniö	Koko maa
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet	80	69
Koulun pihan kehittäminen liikkumiseen innostavaksi, houkuttelevaksi lähiliikuntapaikaksi, % kouluista	100 Toteutuu kaikissa kouluissa	80 Toteutuu hyvin
Sisäliikuntatilojen hyödyntäminen liikuntatuntien ulkopuolella koulupäivän aikana, % kouluista	100 Toteutuu kaikissa kouluissa	72 Toteutuu vaihtelevasti
Oppilaiden aktivointi koulumatkaliikuntaan, % kouluista	100 Toteutuu kaikissa kouluissa	71 Toteutuu vaihtelevasti
Pitkät liikuntavälitunnit, % kouluista	100 Toteutuu kaikissa kouluissa	71 Toteutuu vaihtelevasti
Oppilaiden koulutus liikunnan vertaisohjaajiksi (välituntiliikuttajat), % kouluista	0	55 Toteutuu vaihtelevasti

Lasten ja nuorten harjoitusvuoromaksut Kihniössä 2022

	Kihniö	Koko maa
Lasten ja nuorten harjoitusvuoromaksut	100	74
Koulujen liikuntasalit	100 Ei mitään, maksuttomia	74 Toteutuu vaihtelevasti
Urheilu- ja pallokentät	100 Ei mitään, maksuttomia	74 Toteutuu vaihtelevasti

2.2 Kasvu- ja elinolojen tilastotiedot sekä vertailut aiempiin vuosiin

2.2.1 Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 4. ja 5. luokat

*Suluissa on vuoden 2021 tulokset

Kihniössä kouluinnostus on noussut vuodesta 2021. Pirkanmaalla ja koko maassa vastaava luku on puolestaan laskenut. Kihniössä koulunkäynnistä pitäminen on myös noussut verrattuna vuoteen 2021, vaikka edelleen koulunkäynnistä pidetään vähemmän kuin yleisesti Pirkanmaalla tai koko maassa. Vuonna 2019 koulunkäynnistä piti 75 prosenttia, joka oli enemmän kuin nykyisin, mutta suhteessa vähemmän kuin Pirkanmaalla (78.5 prosenttia) tai koko maassa (77.9 prosenttia).

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Kouluinnostus	58.3 (40.7)	42.2 (44.3)	40.8 (45.7)
Pitää koulunkäynnistä	72.5 (47.1).	74.5 (76.9)	73 (77.2)

Vain 31.7 prosenttia koki, että luokassa on rauhallista. Vuonna 2021 vastaava luku oli vielä alhaisempi 23.5 prosenttia. Vuonna 2019 kuitenkin päälle puolet koki, että luokassa on rauhallista (53.3 prosenttia). Kyselyyn vastanneista oppilaista noin puolet koki, että uskaltaa sanoa luokassa oman mielipiteensä. Sukupuolten

välinen ero korostuu koko maan tuloksissa, jossa pojista 61.9 prosenttia ja tytöistä vain 42.2 prosenttia uskaltaa sanoa mielipiteensä. Pienen otoksen vuoksi Kihniössä ei saatu vastaavaa tietoa eroteltua.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Luokassa on rauhallista	31.7 (23.5)	31.3	28.6
Uskaltaa sanoa oman mielipiteensä luokassa	53.7 (52.9)	52.8	51.9

Kihniön yhtenäiskoulussa suurin osa vastaajista koki, että heillä on mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Huomattavasti pienempi osa koki, että opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä heille kuuluu. Luku on noussut vuodesta 2021. Oppilaista päälle puolet vastasivat, että ovat voineet osallistua koulun asioiden suunnitteluun. Luku on suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista aikuisen kanssa	73.2 (52.9)	61.5	59.2
Opettajat ovat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu	41 (35,7)	42,5	42,5
On osallistunut koulun asioiden suunnitteluun	64.7 (65.4)	45	56.8

Suurin osa kyselyyn vastanneista tulee hyvin toimeen koulukavereiden kanssa. Luku on kuitenkin laskenut vuodesta 2019, jolloin 90.6 prosenttia vastasi tulevansa hyvin toimeen koulukavereiden kanssa. Suurin osa vastaajista kertoo tulevansa myös hyvin toimeen opettajien kanssa. Luku on noussut jonkin verran vuodesta 2019, jolloin myöntävästi vastasi 75 prosenttia.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Tulee hyvin toimeen koulukavereiden kanssa	82.9 (79.4)	81	78.4
Tulee hyvin toimeen opettajien kanssa	97.8 (76.5)	42,5	42,5

Kyselyyn vastanneista oppilaista 42.1 prosenttia liikkuu vähintään tunnin päivästä. Luku on edelleen matala, mutta noussut huomattavasti vuosista 2019 (26.7 prosenttia) ja 2021 (28.6 prosenttia). Pojat liikkuvat hieman tyttöjä enemmän.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Liikkuu vähintään tunnin päivässä	42.1 (28.6)	42.3	43

Ahdistusoireita vastanneita kokee joka viidennes. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa joka neljäs kokee ahdistusoireita. Kuraattorin luona Kihniöläisistä 4. ja 5. luokkalaisista oli käynyt vain 12.8 prosenttia kun vuonna 2019 luku oli 56.7 prosenttia. Muutokseen vaikuttaa sote-palveluiden siirtyminen hyvinvointialueille. Kihniössä on saanut ennen kuraattoripalveluita viitenä päivänä viikossa, mutta

hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen noin yhtenä-kahtena päivänä viikossa. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa luvut ovat puolestaan nousseet noin 11 prosentista 16 prosenttiin.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Vähintään lievää ahdistusoireilua	20.5 (20.7)	25	26.9
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana	12.8 (20,7)	15.2	16.1
Terveystarkastus on yksilöllinen ja keskusteleva	57.1	47.4	43.1

Vastaajista 17.9 prosenttia ei syö aamupalaa joka arkiamu. Luku on laskenut vuodesta 2019, jolloin jopa 28.1 prosenttia jätti aamupalan syömättä. Kihniön yhtenäiskoululla on päätetty tarjota aamupalaa oppilaille, joka on saattanut vaikuttaa siihen, että useampi syö nykyisin aamupalan. Koko maassa aamupalan jättää syömättä 29.7 prosenttia ja luku on noussut vuosittain.

Jopa 84.2 prosenttia vastaajista koki, että koululounas on laadultaan hyvää ja 81.8 prosenttia koki lounaan olevan maultaan hyvää. Vastaavasti koko maassa vain 57 prosenttia vastaajista koko koululounaan olevan hyvää. Kihniössä kouluruokaa oli riittävästi tarjolla ja vastaajista 84.6 prosenttia syö kouluruokaa päivittäin.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Ei syö aamupalaa joka arkiaamu	17.9 (21.2)	27	29.7
Koululounas on laadultaan hyvää	84.2	57.5	58
Koululounas on maultaan hyvää	81.6	56	57

Vastaajista 30.8 prosenttia kokee monipaikkakipua eli kipua ainakin kolmessa kehonosassa vähintään kerran viikossa. Kokomaassa luku on hieman pienempi, 27.6 prosenttia. Terveystilansa kokee keskinkertaiseksi tai huonoksi 13.2 prosenttia vastaajista. Tytöt (13.5 prosenttia) kokivat terveystilansa poikia (9 prosenttia) huonommaksi koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Kipua ainakin kolmessa kehonosassa vähintään kerran viikossa	30.8	26.1	27.6
Kokee terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	13.2	10.2	11.3

Kihniöläisistä vastaajista 26.8 prosenttia harrastaa jotain vähintään viitenä päivänä viikossa. Luku on noussut vuodesta 2021, jolloin viitenä päivänä viikossa harrasti 14.7 prosenttia. Vuonna 2019 kuitenkin jopa 34.5 prosenttia harrasti jotain vähintään viitenä päivänä viikossa. Luku on kansallisesti ollut laskussa. Pojat harrastavat hieman tyttöjä enemmän. Yhtenä päivänä viikossa harrastavien määrä on huomattavasti

suurempi. Vuonna 2023 87.9 prosenttia Kihniöläisistä 4. ja 5. luokkalaisista harrasti jotain yhtenä päivänä viikossa. Vuonna 2019 luku oli 100 prosenttia ja vuonna 2021 76.5 prosenttia.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Harrastaa jotakin vähintään viitenä päivänä viikossa	26.8 (14.7)	26.7	28.8
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa	87.8 (76.5)	88.6	88.8

Vastaajista 68.3 prosenttia vastasi, ettei heitä ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana. Vuonna 2019 luku oli 71.9 prosenttia. Koko maassa vastaava luku on 63.1 prosenttia. Vuodesta 2019 lähtien yhä useampi on kokenut kiusaamista koko maassa. Kihniössä 12.2 prosenttia vastasi, että koulukiusaamista on ollut vähintään kerran viikossa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana	68.3 (67.6)	65.2	63.1
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	12.2	7.6	8.6

2.2.2 Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 8. ja 9. luokat

Kihniöläisistä 8. ja 9. luokkalaisista 21.4 prosenttia koki kouluinnostusta. Luku on suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella 14.8 (21.1) prosenttia tai koko maassa 15 (21.6) prosenttia. Koko maassa luku on laskenut huomattavasti vuodesta 2021. Kihniön osalta vertailutietoa vuoteen 2021 ei ole saatavilla.

Koulu-uupumusta vastasi kokeneensa 32.1 prosenttia. Luku on noussut päälle puolella vuodesta 2019, jolloin koulu-uupumusta koki 14.6 prosenttia. Kihniössä koulu-uupumusta koetaan enemmän kuin Pirkanmaalla tai koko maassa. Koko maassa tytöt kokevat huomattavasti enemmän uupumusta kuin pojat. Kihniön osalta tietoa ei ole saatavilla.

Koulunkäynnistä pitävien määrä on myös laskenut vuodesta 2021, jolloin luku oli 71.4 prosenttia. Vuoden 2023 kyselyssä 53.6 prosenttia kertoi pitävänsä koulunkäynnistä. Pirkanmaan hyvinvointialueella koulunkäynnistä pitää 52.6 prosenttia ja koko maassa 51.8 prosenttia. Luku on laskenut koko maassa vuodesta 2019. Tytöt pitävät vähemmän koulunkäynnistä kuin pojat ja polarisaatio on lisääntynyt vuodesta 2019.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Kokee kouluinnostusta	21.4	14.8	15
Kokee koulu-uupumusta	32.1	20.1	20.5
Pitää koulunkäynnistä	53.6 (71.4)	53.5	51.8

--	--	--	--

Kihniöläisistä vastaajista 39.3 prosenttia vastasi, että heillä on vaikeuksia oppimistaidoissa. Luku on laskenut hieman vuodesta 2019, jolloin oppimistaidoissa oli haasteita 46.3 prosentilla vastaajista. Koko maan vastausten osalta tytöt (53.6 prosenttia) raportoivat huomattavasti enemmän oppimisvaikeuksia kuin pojat (31.4 prosenttia).

Vastaajista 17.9 prosenttia vastasi, että heillä on hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa. Luku on parempi kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella (9.9 prosenttia) ja koko maassa (11 prosenttia). Koko maassa tytöistä vain 6.4 prosenttia vastasi vaikutusmahdollisuuksien olevan hyvät, kun poikien kohdalla vastaava luku oli 15.8 prosenttia.

Suurin osa (67.9 prosenttia) kokee, että luokassa on hyvä työrauha. Luku on kuitenkin laskenut vuodesta 2019, jolloin se oli 78.6 prosenttia. Koko maassa tytöt kokivat työrauhan poikia huonommaksi (64.8 vs. 71.3 prosenttia).

Kihniön osalta tyttöjen ja poikien välisiä eroja ei ole saatavilla pienen vastaajamäärän vuoksi.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Vaikeuksia oppimistaidoissa	39.3	41.7	42.7
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa	17.9	9.9	11
Luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha	67.9	71.3	71.3

Kihniön yhtenäiskoulun 8. ja 9. luokkalaisista 61.5 prosenttia koki, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Pirkanmaan hyvinvointialueella (46.6 prosenttia) ja koko maassa (46.2 prosenttia) luvut ovat huomattavasti pienemmät. Vastaajista 38.5 prosenttia koki saaneensa välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua opettajien taholta. Luku on laskenut vuoden 2019 kyselystä, jolloin välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua oli kokenut saaneensa 48.8 prosenttia vastaajista. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa vastaava luku oli noin 45 prosenttia. Koko maassa tyttöjen ja poikien välillä oli eroja välittävän ja oikeudenmukaisen kohtelun osalta (tytöt 40.5 prosenttia ja pojat 51.3 prosenttia).

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	61.5	46.6	46.2
Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu	38.5	45	45

Kihniön perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista 17.7 prosenttia liikkuu korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin päivässä. Päälle puolet vastaajista nukkuvat arkisin alle 8 tuntia. Luku on kasvanut huomattavasti vuodesta 2019, jolloin 28.6 prosenttia vastaajista nukkui alle 8 tuntia arkisin. Luku on Kihniössä

suurempi kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa. Myös aamupala jää lähes puolelta vastaajista syömättä. Kihniöläisistä vastaajista lähes kaikki harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Liikkuu korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin päivässä	17.7	8.1	8.3
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	59.3	36	36.3
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	46.3	36.9	42.1
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa	38.5	45	45

Kouluruokailu on koettu erityisen hyvänä Kihniön yhtenäiskoulun 8. ja 9. luokkalaisten mielestä. Kouluruokailuun on varattu riittävästi aikaa, ruoka on laadultaan ja maultaan hyvää, sitä tarjotaan sopivaan aikaan ja sitä on riittävästi tarjolla. Kaikilla osa-alueilla päästään päälle 96 prosenttiin, joka on huomattavasti suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Koululounaan syömiseen on varattu tarpeeksi aikaa	96.4	72.6	72.3
Koululounas on laadultaan	96.9	36	38.9
Koululounas on maultaan hyvää	96.4	36.7	39.4
Koululounas tarjotaan sopivaan aikaan	96.4	45	45
Koululounasta on riittävästi tarjolla	100	73.5	72.9

Alle puolet vastaajista koki, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. Luku on linjassa Pirkanmaan ja muun maan kanssa. Vastaajista 75 prosenttia ilmoitti, että heitä ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana. Kiusaamista raportoitiin hieman vähemmän Kihniössä kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	42.3	44.4	42.8
Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu	75	72.1	71.4

2.4 Kysely lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä

Loppusyksystä 2023 toteutettiin kysely, jossa kartoitettiin kihniöläisten näkemyksiä lasten ja nuorten palveluiden nykytilanteesta sekä niiden kehittämistarpeista. Vastauksia saatiin 9.

Vastaajien mukaan kunta voisi jatkossa kannustaa enemmän lapsia osallistumaan harrastuksiin. Harrastusmahdollisuuksia on tarjolla, mutta ne eivät ole välttämättä tavoittaneet kohderyhmää. Harrastusmahdollisuuksia toivottiin etenkin päiväkotikäisille ja siitä nuoremmille. Toiveena oli myös, että harrastusmahdollisuuksia olisi ympäri vuoden sekä viikonloppuisin.

Harrastusmahdollisuuksissa toivottiin enemmän mahdollisuuksia joukkueurheiluun. Jalkapalloseuraksi ehdotettiin Kihniön palloseuraa (KIPS). Harrastusmahdollisuuksiin toivottiin myös lisää vaihtoehtoja. Tällä hetkellä mahdollisuuksissa korostuu sähkö, jääkiekko ja musiikki.

Harrastusten lisäksi vastaajat toivoivat pulkkamäkeä ja lähipalveluiden säilyttämistä Kihniössä. Lisäksi toivottiin, että myös niille lapsille, jotka ovat päivähoiton ulkopuolella, olisi toimintaa.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on toivottu myös luennoitsijoita puhumaan sähkö tupakan haitoista sekä koulukiusaamisesta. Erityisesti on toivottu henkilöitä, joilla on omakohtaista kokemusta.

Nuorten palveluiden kehittämisessä korostui lähes kaikissa vastauksissa erityisesti uskonnollisesti sitoutumaton nuorisotila. Kyselyn jälkeen Kihniöön on perustettu nuorisotila, joka on auki perjantaisin ja satunnaisesti lauantaisin. Nuorisotila on tavoittanut hyvin paikalliset nuoret. Tilassa työskentelee kunnan henkilökuntaa, jotka nuoret ovat kokeneet helposti lähestyttäviksi ja turvallisiksi.

Myös nuorten kohdalle toivottiin, että nuoret tavoitettaisiin harrastusmahdollisuuksien piiriin.

Vastaajat kokivat, että tällä hetkellä harrastustoimintaa on lapsille hyvin kunnan ja 4H:n toimesta. Nuorille on lisäksi hyvin tarjolla kesätöitä. Kihniön koetaan olevan myös turvallinen ympäristö lapsille ja nuorille.

Vastauksissa kiitosta saivat Kihniön yhtenäiskoulu, päivähoito, liikuntamahdollisuudet sekä vapaaseurakunnan ylläpitämä BASE-nuorisotila. Myös seurakuntien toiminta koettiin hyvänä. Toiveena oli, että seurakunnan järjestämiä lasten ja nuorten palveluita ei kiellettäisi keneltäkään. Lisäksi uusi skuaattiparkki sai kehuja.

Vastauksissa mainittiin myös nykyisin Pirhan tuottamia palveluita. Esimerkiksi hammashoito koettiin hyväksi, mutta neuvolapalveluihin toivottiin kehitystä.

Vastauksissa tuotiin kuitenkin myös esille, että tällä hetkellä ei ole paljoa asioita, jotka koetaan Kihniössä hyväksi lasten ja nuorten kannalta.

Vastaajien ehdottamat tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi:

- Vastauksissa toivotaan kesätyömahdollisuuksia myös alle 15-vuotiaille.
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö nuorille
- Parempi pääsy koulukuraattorille ja psykologille
- Kaiken ikäisten lasten ja nuorten huomioiminen
- Ennalta ehkäisevää työtä lapsiperheisiin ja puuttumista vanhempien haasteisiin
- Kiinnitetään enemmän huomiota nuorten tarpeisiin
- Kysytään nuorilta itseltään, onko heille tarpeeksi järjestettyä tekemistä vapaa-ajalla? Onko siihen tarpeeksi hyviä ja mukavia paikkoja? Mitä asioita he toivovat?

2.5 Toimintaa ohjaava lainsäädäntö

- Liikuntalaki (390/2015)
- Nuorisolaki (1285/2016)
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)
- Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)
- Kuntalaki (410/2015)
- Laki hyvinvointialueista (611/2021)
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Terveystieteidenlaki (1326/2010)
- Perusopetuslaki

3 Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät palvelut Kihniössä

3.1 Varhaiskasvatus

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatusta järjestetään Kihniössä Kettukallion päiväkodissa. Vuorohoito, viikonloppuhoito ja erityisvarhaiskasvatus toteutetaan päiväkodissa. Lain velvoitteen mukaisesti taataan kaikille päivähoitoa tarvitseville alle kouluikäisille lapsille sekä erityistä tukea tarvitseville lapsille mahdollisuus varhaiskasvatukseen. Kihniössä on maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu vuosina 2023–2024.

Kihniössä toimii kolmiryhmäinen Kettukallion päiväkotitoiminta. Päiväkodissa lapset on sijoitettu iän ja kehitystason mukaan kolmeen eri ryhmään. Peiponpesän ryhmä on suunnattu 1–3-vuotiaille. Ketunkolossa toimii 3–4 –vuotiaiden ryhmä. Pöllönpiirtissä ryhmäläiset ovat viisivuotiaita tai siitä vanhempia. Päiväkodin henkilökunnan määrä suhteutetaan lasten lukumäärään huomioiden vuorohoidon tarve ja erityisvarhaiskasvatus. Vuonna 2024 päiväkotitoimintaan palkataan kolmas varhaiskasvatuksenopettaja, jotta jokaisessa ryhmässä on oma opettaja sekä 1–2 hoitajaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Kihniön kunnan varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Kihniön varhaiskasvatussuunnitelman arvoperusta rakentuu huoltajille, lapsille ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle tehdyn kyselyn pohjalta. Tärkeimmiksi asioiksi on kuvattu toisen huomioon ottaminen, myönteinen minäkuva ja hyvinvoiva lapsi. Lisäksi vastauksista korostuivat lapsen kuuleminen, leikkiminen ja erilaisuuden hyväksyminen. Tärkeänä koetaan myös turvallinen oppimisympäristö, johon kuuluvat selkeät rajat, turvalliset aikuiset ja myönteinen ilmapiiri. Kihniön varhaiskasvatuksessa näkyy lasten osallisuus, joka toteutuu arjessa lapsen mahdollisuutena vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja saada myönteistä palautetta päivittäin. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää ja sitä toteutetaan tasavertaisina kohtaamisina päivittäin.

Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä perheen kanssa lapsen aloitettua päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida suunnitelmassa. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ovat pohjana myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmalle eli ryhmävasulle. Ryhmävasun avulla suunnitellaan ryhmän toimintaa, niin että voidaan ottaa huomioon lapsen oppimiskäsitteet ja monipuoliset työtavat. Kihniössä ryhmävasu tehdään toimintakauden alussa ja sitä päivitetään sekä arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin. Kihniön varhaiskasvatuksessa tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen oppimiseen ja kehitykseen liittyvät

tarpeet sekä lapsen vahvuudet. Lapsen erityisen tuen arvioinnissa ja suunnittelussa hyödynnetään usein psykologisia tai lääketieteellisiä tutkimuksia pedagogisen tuen järjestämisen pohjaksi. Kasvattajien kesken sovitaan yhdessä toimivia käytäntöjä eri vuorovaikutustilanteisiin ja toimintoihin. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien (VEO:n) asiantuntemusta hyödynnetään lapsen yksilöllisen tuen tarpeiden varhaisessa tunnistamisessa, erillisten tutkimusten tarpeellisuudenarvioinnissa sekä tukitoimien järjestämisen suunnittelussa.

3.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoaa lapsille turvallisen ajanviettopaikan ennen koulupäivän alkamista ja koulupäivän jälkeen turvallisen aikuisen seurassa. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee omalta osaltaan lasten kasvua, kehitystä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Kihniössä aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaille. Toimintaa järjestetään, mikäli mukaan ilmoittautuu vähintään 10 lasta. Aamutoiminta järjestetään päiväkodissa ja ajoista sovitaan päiväkodinjohtajan kanssa. Toiminta tarjoaa aamupalan, rauhallista toimintaa esim. lukemista ja pelaamista aikuinen valvonnassa koulupäivän alkuun saakka. Iltapäivätoiminta alkaa koulupäivän päätyttyä ja kestää enintään klo 17.00 saakka. Toiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tarjoaa välipalan, erilaisia virikkeitä, sosiaalista vuorovaikutusta sekä mahdollisuuden omaan toimintaan, rentoutumiseen ja lepoon. Sisällöissä huomioidaan leikki, luova toiminta ja myönteiset elämykset. Ulkoilu on oleellinen osa päivittäistä iltapäivätoimintaa.

3.3 Perusopetus

Kihniössä toimii yhtenäiskoulu, joka käsittää vuosiluokat 1–9. Yhtenäiskoulussa toimii myös esiopetus ja sillä on yksi rehtori. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen alakoulun puolella ja yläkoulussa opetussuunnitelma otettiin käyttöön porrastaen vuosina 2017–2019. Kihniön perusopetuksen arvopohja perustuu uuden opetussuunnitelman mukaisiin arvoihin. Kihniöläisiin arvoihin kuuluvat lisäksi suomalaiset perusarvot kuten työn tekemisen, oman kotiseudun sekä sinnikkyyden arvostaminen. Koulun tehtävänä on tukea myös oppilaan vakaumusta ja hänen kotinsa arvoperustaa.

Koulun tärkein yhteistyökumppani on oppilaan perhe ja huoltajat. Kodin ja koulun yhteiset tavoitteet ja toiminta oppilaan parhaaksi edesauttavat lapsen oppimista, kasvua ja myönteistä kehitystä koko koulupolun ajan. Yhteistyössä painotetaan molemminpuolista luottamusta, avoimuutta, rehellisyyttä ja yhteydenpidon riittävän matalaa kynnystä. Kodin ja koulun yhteistyön vahvistamiseksi Kihniössä toimii aktiivinen vanhempainyhdistys. Yhteydenpitoa ja tiedottamista varten koulu käyttää pääasiallisesti Wilma -järjestelmää.

Oppimisen tuki

Kihniön yhtenäiskoulussa toteutetaan valtakunnallista kolmiportaisen tuen järjestelmää oppilaan oppimisen tukemisessa. Kouluterveyskyselyn mukaan muuhun Suomeen verrattuna kihniöläisillä nuorilla on vähemmän vaikeuksia koulunkäynnissä (lukeminen, laskeminen). Yhtenäiskoulussa on yksi laaja-alainen erityisopettaja. Lisäksi yhtenäiskoulussa toimii kaksi erityisopetuksen pienryhmää, joissa opiskelu tapahtuu koko- tai osa-aikaisesti. Eri tuen muodot kuvataan yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa ja oppilashuollon suunnitelmassa.

Oppilaanohjaus

Ohjaustyö Kihniön yhtenäiskoulussa on kaikkien koulussa työskentelevien jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Alaluokkien oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Yläluokilla opinto-ohjaaja koordinoi ohjaustyötä ja on päävastuussa oppilaanohjauksen toteuttamisesta. Kaikki aineenopettajat yhdessä vastaavat edelleen kasvun ja kehityksen tukemisesta ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisestä. Jokaisella oppilaalle tarjotaan henkilökohtaista ohjausta, jolloin hänellä on mahdollisuus keskustella opintoihin, koulutus- ja ammatti valintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Ohjauksessa pyritään hyödyntämään myös erilaisia koulun yhteistyötahoja järjestämällä vierailuja, tutustumiskäyntejä sekä asiantuntijoiden esityksiä. Osa ohjausta ovat työelämään tutustumisen (TET) jaksot.

3.4 Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Opiskeluhooltoa ovat mm. koulukuljetukset, kouluruokailu, lukujärjestystekniset asiat, luokka- ja ryhmäkoot, opettajien ja oppilaiden välinen vuorovaikutus, koulun tapahtumat ja tilaisuudet, sekä oppilashuollon palvelut. Opiskeluhoolto kuuluu koulussa kaikille ja sen tavoitteet on kirjattu Yhtenäiskoulun opiskeluhooltosuunnitelmaan

Kunnassa toimii yksi koulukohtainen opiskeluhoollon ryhmä, joka vastaa koulun yhteisöllisestä opiskeluhoollosta. Ryhmään kuuluu opetushenkilöstön edustaja (t), rehtori, opiskeluhoollon palveluiden edustaja(t) sekä nuorisotoimen edustaja. Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita edustajia, kuten koulun muuta henkilöstöä, vanhempia, oppilaskunnan edustajia tai muita viranomaisia.

Opiskeluhoollon palveluita ovat kouluterveydenhoito-, koululääkäri, koulupsykologi - ja kuraattoripalvelut. Opiskeluhoollon palveluiden tuottamisesta vastaa Pirkanmaan hyvinvointialue. Vuosittaisissa terveystarkastuksissa huomioidaan oppilaiden ja perheiden yksilölliset tarpeet sekä pyritään löytämään oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimiskykyä uhkaavat tekijät. Terveystarkastaja tiedottaa terveystarkastusten alkamisesta luokkakohtaisesti. Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Oppilaat voivat tulla terveydenhoitajan avoimelle vastaanotolle aikaa varaamatta keskustelemaan mieltään painavista asioista koulukohtaisesti sovittuina aikoina. Oppilasmäärältään pienimmissä kouluissa terveydenhoitaja ei ole joka päivä paikalla, mutta terveydenhoitajalle voi jättää yhteydenottopyynnön puhelimitse tai Wilman kautta.

Koululääkäri tapaa oppilaat laajoissa terveystarkastuksissa 1., 5. ja 8. luokilla. Koululääkäri voi tavata oppilasta myös muissa koulunkäyntiin vaikuttavissa terveyshuolissa. Terveystarkastaja antaa ajan koululääkärin vastaanotolle.

Kouluterveydenhoitajaan voi ottaa yhteyttä kun:

- ilmenee ravitsemukseen, syömiseen, lepoon, uneen tai liikuntaan liittyviä kysymyksiä tai huolta
- oppilas haluaa keskustella esim. murrosiästä, ihmissuhteista, seksuaalisuudesta tai ehkäisystä
- herää kysymyksiä tai huolta päihteiden käyttöön liittyen
- stressi, masennusoireet tai jaksaminen huolestuttavat

- oppilas kaipaa opastusta terveystalvelujen kätöstä
- vanhemmuuden tai perheen hyvinvoinnin kysymykset askarruttavat

Kuraattoripalvelut

Koulukuraattori auttaa oppilaita perhe- ja kaverisuhteiden, kättytymisen, tunne-elämän ja koulunkäynnin haasteissa. Kuraattori tukee myös elämänmuutos- ja kriisitilanteissa sekä kiusaamiseen liittyvissä asioissa. Tavallisia tukikäyntien aiheita ovat koulumotivaatio, poissaolot, kaverisuhteongelmat, tunteidensäätely, huoli mielialasta ja muutokset elämäntilanteessa. Kuraattorin tehtäviä ovat mm. kokonaistilanteen kartoitus, tuen tarpeen arviointi yhdessä perheen kanssa, palveluohjaus ja palveluiden koordinointi. Käynneillä arvioidaan oppilaiden kokonaistilannetta ja pyritään löytämään oppilaiden vahvuuksia ja voimavaroja ja ratkaisemaan ongelmia yhteistyössä oppilaiden kanssa, tarvittaessa myös lähiverkostoa mukaan ottaen.

Koulupsykologipalvelut

Koulupsykologi tukee oppilaita kehityksen ja tunne-elämän haasteissa. Oppimiseen liittyvissä ongelmissa psykologi kutsutaan mukaan, kun koulun laajoista tukitoimista huolimatta herää kysymys siitä, mistä lapsen tai nuoren oppimisen vaikeuksissa on kyse. Koulupsykologin työ perusopetuksessa painottuu tunne-elämän, kehityksen ja oppimisen haasteiden selvittämiseen ja tukemiseen. Tavallisia tukikäyntien aiheita ovat ahdistuneisuus, pelot, mielialan lasku ja elämäntilanteen kriisit. Yksilötyöskentelystä sovitaan tarvittaessa erikseen. Psykologin tutkimusten tarvetta arvioidaan yhdessä erityisopettajien ja kouluterveydenhuollon asiantuntijoiden sekä huoltajien kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon henkilöstö osallistuu koulun muun henkilöstön kanssa kouluyhteisöjen hyvinvointityöhön. Yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä tehdään koulun tarpeista lähtien ja ajankohtaisiin ilmiöihin vastaten. Esimerkkejä yhteisöllisestä työstä ovat mm. pienryhmä- ja luokkatyöskentely, neuvotteluosaamisen vahvistaminen, koulujen tapahtumiin osallistuminen, teemapäivät, ryhmäytykset, henkilöstön tukeminen ja kouluttaminen, mediatyö ja digitaalinen opiskeluhoollotyö.

Yhteydenotot

Oppilaat ja huoltajat voivat ottaa yhteyttä opiskeluhoollon toimijoihin puhelimitse, tekstiviestillä tai Wilma -viestillä. Tietoturvan vuoksi suositellaan yhteydenottoa puhelimitse tai tekstiviestillä. Wilma-viestillä ei saa lähettää terveystietoja. Oppilaan luvalla yhteydenoton voi tehdä myös perheenjäsen, ystävä, koulun henkilökunta tai muu yhteistyökumppani.

Yksilöllinen opiskeluhoolto

Oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia opiskeluhoollon palveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoollon ryhmää. Yksilöllinen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti.

Turvallisuus ja kiusaamisen vastainen toiminta

Kihniön yhtenäiskoulussa otetaan 1.8.2024 käyttöön kiusaamisen vastainen toimintamalli, jonka tavoitteena on vähentää kiusaamista, häirintää ja syrjintää sekä parantaa niihin puuttumista. Yhdessä luotu toimintamalli

sitouttaa koko henkilöstön toimimaan yhdenmukaisesti kiusaamista ja häirintää vastaan ja vahvistaa oppilaiden yhdenvertaista kohtelua. Myös oppilaita on kuultu ja osallistettu mallia luodessa.

Kiusaamisen vastaisen toiminnan tavoitteena on, että jokainen Kihniössä asuva lapsi ja nuori saa kasvaa, kehittyä ja oppia turvallisessa oppimisympäristössä, jossa ennaltaehkäistään kiusaamista sen kaikissa muodoissa ja puututaan siihen suunnitelmallisesti. Kiusaamistilanteita seurataan riittävän kauan ja oppilaille tarjotaan jälkitukea.

Oppilaat ymmärtävät, mitä kiusaaminen on ja miten kiusaamistilanteessa toimitaan. Heitä myös rohkaistaan kertomaan aikuiselle kiusaamisesta.

Kiusaamisen vastaista toimintaa harjoittavat myös MLL:n kouluttamat tukioppilaat, jotka valitaan vuosittain 8. ja 9.luokkalaisista ja joita ohjaa koulunuorisotyöntekijä.

Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä.

3.5 Liikunta- ja vapaa-aika

Liikuntatoimea ohjaa liikuntalaki (1054/1999). Lain tarkoituksena on edistää väestön mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä. Liikuntalaki edellyttää, että lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukeavia liikunnallisia toimia ylläpidetään ja kehitetään. Lain tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Kihniön kunnan tehtävänä on luoda edellytykset lasten ja nuorten liikunnan toteutumiselle. Kunnan tulee järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa lapsille ja nuorille sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja.

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta tulee arvioida osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kihniöllä työskentelee vakituisesti vapaa-aikaohjaaja, jonka työpanoksesta 40 % menee liikuntaan ja vapaa-aikaan. Lisäksi hankerahoituksella on pyritty saamaan vuosittain liikuntaneuvoja, joka tekee ohjaustyötä myös lasten ja nuorten parissa.

Hyvinvointisuunnitelman (2021–2025) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin strategiset painopisteet Kihniössä ovat: Positiivisen yhteisöllisyyden vahvistaminen, ennaltaehkäisevän toiminnan ulottaminen kaikille kuntalaisille, mikä luo edellytyksiä myös uusille palveluille. Lisäksi panostetaan toimintakyvyn tukemiseen ennakoivasti, huomioidaan ikäihmiset myös mahdollisuutena ja voimavarana sekä panostetaan kaikkien asukkaiden hyvinvointiin, mikä on perusta kyvyille oppia ja omaksua uutta kaiken aikaa.

Edellä mainitun hyvinvointisuunnitelman mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin strategiset toimenpiteet Kihniössä ovat: Huolehtia viihtyisästä ja turvallisesta elinympäristöstä, jossa kuntalaisilla on mahdollisuus harrastaa ja liikkua, osallistua tapahtumiin sekä nauttia luonnosta, kulttuurista ja taiteesta. Edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta luomalla uusia matalan kynnyksen tilaisuuksia, joissa vahvistetaan vuorovaikutusta kuntalaisten kesken ja kannustetaan vaikuttamaan, lisätä yhteistyötä ja verkostoitumista järjestöjen ja yhdistysten kanssa ja tiedotamme kunnan palveluista aktiivisesti ja monikanavaisesti, tukea perheitä arjen sujumisessa sekä ja lasten- ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia opettamalla hyvinvointia tukevia taitoja, panostaa kuntalaisten terveyden ja toimintakyvyn tukemiseen ennaltaehkäisevästä näkökulmasta. Lisäksi toimenpiteenä on huolehtia, että palvelut ovat helposti saatavilla ja varmistaa, että yhdyspinnat maakunnan palveluihin ovat kunnossa. Suunnitelmien toteutumista seurataan hyvinvointikertomustyön avulla.

Tavoitteena on edistää terveellisiä elintapoja kannustamalla kuntalaisia oman terveyden hoitamiseen ja liikuntapaikkojen aktiiviseen käyttämiseen muun muassa tarjoamalla matalan kynnyksen tapahtumia ja ohjattuja ryhmiä sekä luomalla elintapaohjauksrakenteet Pirsote –mallin mukaisiksi. Tavoitteena on myös edistää kuntalaisten mielenterveyttä ja mielenhyvinvointia lisäämällä kulttuurihyvinvointia ja järjestämällä matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia. Lisäksi järjestetään perheille yhteisiä elintapaohjauksen tilaisuuksia neuvokas perhe toimintamallia hyödyntäen.

3.6 Nuorisotyö

Nuorisolain (27.1.2006/72) mukaisesti nuorisotyön tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolain lisäksi kuntalain 27 § velvoittaa valtuuston pitämään huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Nuorisotyön peruspalvelut muodostuvat nuorisotyöntekijästä ja kasvatuksellisesta ohjauksesta, toimintatiloista ja harrastusmahdollisuuksista, liikunnallisesta, kulttuurisesta ja nuorten ympäristökasvatuksesta. Toiminnan järjestäjinä voivat olla nuoret, heidän omat toimintaryhmänsä, nuorisojärjestöt tai kunta. Lisäksi nuorisotyön palveluja tuottavat seurakunta, yritykset, projektit tai ne tuotetaan seutukunnallisesti.

Kihniön kunnassa työskentelee vakituisesti vapaa-aikaohjaaja, jonka työpanoksesta 40 % on varattu nuorisotyölle. Lisäksi Kihniöllä aloitti maaliskuussa 2023 hankerahoituksella koulu- ja etsivä nuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyötä tehdään 70 prosentin osuudella ja etsivää nuorisotyötä 30 prosentin osuudella. Koulunuorisotyöntekijä on matalalla kynnyksellä läsnä ja tukena nuorten kouluarjessa. Koulunuorisotyöntekijä kohtaa nuoria koulupäivän aikana, osallistuu ryhmäytyksiin, välitunneille sekä toimii ammattilaisena nuorten, koulun aikuisten, vanhempien sekä nuorten parissa toimivien kanssa. Tunne- ja kaveritaitojen sekä nuorten itsetunnon kehittäminen ovat tärkeä osa koulunuorisotyöntekijä työtä, tällä edistetään sosiaalista vahvistamista, yhteisöllisyyttä sekä tasavertaisuutta.

Nuorisotyön laatu ja jatkuvuus turvataan nuorisotyön ammattihenkilön, toiminnallisten toimijoiden ja riittävien määrärahojen avulla. Toiminta on tarkoituksenmukaista, yksilöllistä ja ihmisläheistä. Oikeanlainen ja tasapuolinen tiedottaminen pitää palvelut kaikkien saatavilla ja osallistumiskynnyksen matalana. Nuorisotalotoiminta: Kihniön kunnalla ei ole omia toimitiloja nuorille, mutta vapaaseurakunnan nuorisotila on myös kunnalle käytettävissä ja ajatuksena on, että kunta pitää nuorisotilaa auki keväällä ja syksynä muutamina arki-iltoina kartoittaakseen kiinnostusta tilan käytölle viikolla. Näissä illoissa nuorille tarjotaan mahdollisuus viettää aikaa yhdessä kavereiden kanssa pelaamisen, musiikin, seurustelun yms. merkeissä. Avointa nuorisotilaa pidetään ainakin marraskuussa keskiviikkoisin. Valvonnasta vastaa Kihniön kunta sekä muut halukkaat yhdistykset voivat osallistua valvontaan. Tärkeässä roolissa Kihniössä ovat vapaaseurakunnan järjestämät nuorisoillat perjantaisin. Nuorisotoimi järjestää vuosittain yhteistyössä koulun kanssa lasketteluretkiä. Kesäloman alussa on pidetty jo kuutena vuonna kaksi liikuntaleiriä, jotka ovat koonneet yhteen Kihniön ja Parkanon lapsia sekä nuoria. Leiri- ja retkitoimintaa järjestetään yhteistyössä järjestöjen ja seurakunnan kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Koulunuorisotyöntekijällä on koululla oma tila, jonne nuorilla on koulupäivien aikana aina avoimet ovet. Hän on mukana välitunneilla nuoria varten ja valvoo samalla, ettei välitunneilla tapahtuisi kiusaamista eikä syrjintää. Koulunuorisotyöntekijän tärkein rooli välitunneilla on huomioida yksinäiset nuoret ja olla helposti heidän saatavilla. Koulunuorisotyöntekijä ottaa toiminnassaan huomioon valtakunnalliset teemaviikot esimerkiksi ehkäisevän päihdetyönviikko. Tällöin hän oman työnsä ohessa järjestää teemaan sopivaa välituntitoimintaa ja oppitunteja. Koulunuorisotyöntekijä vastaa vuosina 23–24 tukioppilastoiminnasta ja on mukana oppilaskunnan toiminnassa. Koulunuorisotyöntekijä tuo tietoa eteenpäin siitä, mitä nuoret Kihniölle toivovat. Tällä hetkellä suurin toive, mitä on, liittyy omaan nuorisotilaan tai paikkaan mihin nuoret saisivat mennä viettämään aikaa arki-iltoina, viikonloppuisin sekä loma-aikoina.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on varmistaa, että jokainen nuori saa kasvamiseen, itsenäistymiseen ja osallisuuteen tarvitsemansa tuen – että kenenkään ei tarvitse kasvaa ja selviytyä yksin. Etsivässä nuorisotyössä kohdataan alle 29-vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat arjessaan tukea sekä näkymiä tulevaisuuteen. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. (Nuorisolaki 1285/2016)

Etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa ja verkostoituminen jatkuu edelleen. Etsivä nuorisotyö tekee myös koululla ennaltaehkäisevää työtä ja tuo nuorille, painottuen yhdeksäs luokkalaisiin, tutuksi etsivän nuorisotyön palvelun. Etsivä nuorisotyöntekijä jalkautuu tarvittaessa nuorten keskuuteen, esimerkiksi kesällä 2023 järjestettiin kaksi eri iltaa, johon nuoret saivat vapaasti tulla viettämään aikaa. Tapahtumat ovat painottuneet ulos, koska poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta tilaa ei ole vielä Kihniössä tarjolla. Tulevaisuudessa on tarkoitus perustaa nuorisotila, mutta jalkautuminen ulos nuorten pariin jatkuu edelleen painottuen perjantai-iltoihin. Jalkautumista tehdään tällä hetkellä yhteistyössä Parkanon kaupungin etsivän nuorisotyöntekijän kanssa.

Etsivä nuorisotyö huomioi myös toisen asteen järjestämällä ja jalkautumalla Parkanon lukiolle sekä ammattikoululle. Tarkoitus on järjestää matalankynnyksen kohtaamispaikka nuorille. Nämä tapahtumat ovat olleet suosittuja ja etsivän työtä on saatu vietyä nuorten tietoisuuteen tämän avulla. Etsivä nuorisotyö on ollut syksyllä mukana myös kutsunnoissa ja pitänyt aikalisätoimintaa. Aikalisätoiminta on opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimaa toimintaa. Toiminta on kutsuntaikäisille nuorille miehille, varusmies- ja siviilipalvelusikäisille miehille sekä naisille tarkoitettu tukipalvelu, jossa nuori saa nimetyn ohjaajan, tukea elämäntilanteen selvittelyyn sekä tietoa ja ohjausta erilaisiin palveluihin. Ohjaajat ovat toimintamallin perehdytyksen saaneita ammattilaisia, jotka tarjoavat nuorelle mahdollisuuden arvioida omaa elämäntilannettaan ja toimintavaihtoehtojaan matalalla kynnyksellä. Toiminta on vapaaehtoista, maksuton ja luottamuksellista. Toimintaan voi hakeutua ennen kutsuntoja, kutsunnoissa, palvelun aikana tai palvelun päättyessä.

3.7 Kirjasto

Kirjastopalvelut lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja edistävät terveyttä, koska monipuoliset palvelut ovat maksutta saatavilla kaikille tasapuolisesti.

Kihniön kunnankirjasto toimii aktiivisesti yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa ja tarjoaa aineistonsa lasten ja nuorten käyttöön matalalla kynnyksellä. Lasten ja nuorten aineiston hankintaan panostetaan erityisesti, jotta kokoelma olisi houkutteleva. Vuosina 2021–2022 koulun ja vakan kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen mukaan jokainen vuosiluokka käy kirjastossa ohjatuilla käynneillä, jotta palvelut tulevat kaikille tutuiksi ja niiden käyttö myös vapaa-aikana on helppoa. Koululaisryhmien ohjelmassa on mm. kirjavinkkausta, tiedonhakua ja kirjastoseikkailuja ja pienemmillä satutuokioita. Kirjaston henkilökunta käy myös päiväkodilla lukemassa satuja niin sovittaessa. Jokainen koululainen saa kirjastosta oman kirjastokortin huoltajan suostumuksella.

Palveluaikoina kirjastossa on aina aikuinen, joten sinne on turvallista tulla. Aikuiselta voi kysyä ja hänelle voi kertoa mitä vain. Kiusaamista ei kirjaston tiloissa sallita.

Omatoimiaika mahdollistaa sen, että lapset ja nuoret voivat käyttää kirjaston tiloja vapaa-ajan viettoon ja opiskeluun myös palveluaikojen ulkopuolella. Kirjastoon pääsee 92 tuntia viikossa.

Yhteistyötä nuorisovaltuuston kanssa jatketaan. Sitä kautta on kirjastoon saatu hyviä palvelujen kehittämideoita. Yhdessä on myös järjestetty mm. suosittuja elokuva- ja lautapeli-iltoja.

Kirjasto järjestää taidenäyttelyitä. Myös nuoret taiteilijat ovat tervetulleita esittelemään töitään.

3.8 Kulttuuri

Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen yksilöllistä tai yhteisöllisesti jaettua kokemusta siitä, että kulttuuri, taiteet ja luova toiminta lisäävät hyvinvointia tai ovat yhteydessä siihen. Taide ja kulttuuri ymmärretään osana hyvää elämänlaatua ja elinikäistä oppimista: ihminen on kulttuurin kokija ja toimija, jolla on kulttuurisia tarpeita ja oikeuksia. Näiden täyttyminen ja toteutuminen on kulttuurihyvinvointia: jokainen on jollain tavalla kulttuurinen, luova, itseään ilmaiseva ja kommunikoiva olento riippumatta iästään, voinnistaan tai elinolosuhteistaan.

Kuntien kulttuuritoiminnasta säädetään lailla (166/2019). Lain tavoitteena on tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja luoda edellytyksiä elinvoiman kehittymiselle.

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, jonka on yhdenvertaista ja helposti saavutettavaa. Kunnan tehtävänä on myös luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä. Lisäksi kunta edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa.

Kulttuuritoimintaa järjestämisessä on otettava huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet. Kihniössä lasten ja nuorten kulttuuritoiminnan tarvetta tullaan selvittämään vuosien 2024–2025 aikana. Myös Kihniön yhtenäiskoululla valmistuu kulttuurikasvatussuunnitelma vuoden 2024 aikana.

Vuosina 2024–2026 Kihniössä pyritään järjestämään kunnan toimesta nuorten Katufestarit. Lisäksi vuonna 2024 avautussa nuorisotilassa järjestetään erilaisia kulttuuritapahtumia, joiden suunnittelussa ja järjestämisessä osallistetaan nuoria. Nuorisotila toimii paikkana, jossa nuorten on mahdollista toteuttaa luovaa toimintaa. Tapahtumia järjestetään myös yhdessä eri järjestöjen ja yhdistysten kanssa sekä mahdollisesti muiden kuntien kanssa.

3.9 Vaikuttamiselimet

Nuorisolain (2016/1285) 24§ mukaan nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä sekä hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 32 §:ssä.

Kuntalain mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Kihniön kunnanhallitus valitsee nuorisovaltuuston vuosittain. Nuorisovaltuuston toimintaa ohjaa kunnan vapaa-aikaohjaaja ja nuorisotyöntekijä. Nuorisovaltuuston jäsenet voivat olla 13–20-vuotiaita kihniöläisiä nuoria. Jäsenmäärä on 6–10 varsinaista jäsentä. Nuorisovaltuuston kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kunnanhallitus.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Laki hyvinvointialueista (611/2021) 32 § velvoittaa aluehallitusta asettamaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuuston tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmän. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä.

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Sen lisäksi, mitä laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Kihniön nuorisovaltuuston tavoitteita:

- Kihniön nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen kunnallisessa päätöksenteossa, koulussa ja vapaa-ajalla
- seurata ja osallistua asiantuntijana nuoria koskevaan päätöksentekoon
- tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja kunnan toimielimille, nuoria ja heidän elinolojaan koskevissa asioissa. Nuorisovaltuustolla on em. asioita valmistellessaan oikeus kuulla asiantuntijoita
- tehdä yhteistyötä nuorten ja kunnan välillä
- kehittää ja toteuttaa nuorille suunnattua toimintaa
- saada nuoret kiinnostumaan yhteiskunnallisista asioista
- tehdä yhteistyötä monipuolisesti nuorten kanssa työtä tekevien tahojen kanssa.
- vaikuttaa siihen, että kunta kehittäessään yleisiä palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta nuorille
- nuorisovaltuusto voi myös toimia asiantuntijaelimenä sekä nuorten edustajana asioissa, jotka koskettavat nuoria, edistää osaltaan nuorille tarkoitettujen palveluja koskevaa tiedottamista ja tiedonkulkua

4 Yhteistyö eri viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten välillä

4.1 Seurakuntien ja järjestöjen lapsi- ja perhetyö

Evankelis-luterilainen seurakunta

Kihniön evankelis-luterilainen seurakunta järjestää säännöllisesti maanantaisin päiväkerhoa ja iltaperhekerhoa sekä keskiviikko aamupäivisin perhekerhoa. Vaihtelevasti seurakunta järjestää varhaisnuorille puuhatautumia, esim. tyttöjen ja poikien iltoja. Seurakunta on mukana myös muiden paikallisten seurakuntien ja kunnan kanssa yhteistyössä järjestettävissä Kids' Action-tapahtumissa.

Perhemessujen yhteydessä vietetään koko perheen puuhahetkiä välipaloiheen, askarteluineen ja pelailuineen. Loppukevään 2024 Kirkkofestarit on isompi tapahtuma, joka kutsuu ensin perjantai-iltana nuoria ja lauantaina kokonaisia perheitä yhdessä puuhaamaan ja nauttimaan yhdessäolosta.

Seurakunnassa järjestetään vuosittain rippikoulu, jonka lisäksi nuorille on tarjolla nuorteniltoja ja isoskoulutusta. Seurakunnan toimintoihin ja tapahtumiin ovat tervetulleita kaikki.

Vapaaseurakunta

Vapaaseurakunnalla on koko perheelle suunnatut jumalanpalvelukset joka sunnuntai, jonka yhteydessä on pyhäkoulu lapsille. Rukousiltaan kokoonnutaan joka keskiviikko. Lisäksi järjestämme perhejumalanpalveluksia, ylläpidämme lasten- ja nuortenkeskusta BASE 55:a, kannamme lasten leirityön näkyä ja toteutamme yhteistyötä eri seurakuntatoimijoiden kanssa mm. Kids' action toiminnan ja yhteiskristillisten rukousiltojen kautta. Eri teemoin ja eri-ikäisten toimijoiden kanssa toteutettavat musiikkinäytelmät ja musikaalit ovat myös osa nykyistä toimintaamme.

Perjantaisin lasten ja nuortenkeskus BASE 55 on auki klo 13–22. Klo 13–18 BASE on auki kaikille lapsille (joka toinen perjantai lisäksi klo 16. kerho) ja klo 18 eteenpäin vastaavasti nuorille, ikäraja tuolloin K-12. Joka perjantaina klo 20. tiloissa pidetään ”nuortenilta” eri teemoineen. BASE:n toiminta on monipuolista ja sisältää ajankohtaisia teemoja, niin lasten kuin nuorten puolella. Lisätietoa BASE:n toiminnasta Silja Oksaselta ja Petri Aittoniemeltä.

Seurakunnalla on perinteisesti vahva musiikkitoiminta, mm. seurakuntakuoro, varkkarikuoro (perusteilla), lastenkuoro sekä joitakin muita pienempiä kokoonpanoja. Joka vuosi vapaaseurakunta järjestää suosituksen Raskinrannan lastenleirin, jonka kokonaisvahvuus on n. 150–250 henkilöä. Leirin iltanuotiot ovat auki aina koko kylälle. Seurakunta järjestää myös joka toinen vuosi juhannusjuhlat Raskinrannassa, jossa lapsilla on erillinen juhlaohjelma.

Helluntaiseurakunta

Kihniön Helluntaiseurakunta järjestää tiistaisin Mix-kerhoa koululaisille, jossa pieni hetki Raamatun kertomusten parissa ja sen jälkeen askartelua, leipomista tms. Lasten kesäleiri tai leiri syyslomalla järjestetään myös vuosittain Eräveikkojen erämajalla. Seurakunnan mikroautokerho Gospel Kartingissa toimitaan kristillisellä arvopohjalla pyrkien ohjaamaan nuoria terveellisiin elämäntapoihin ja liikennekäyttäytymiseen. Kerhosta lähdetään yhdessä linja-autolla aina ajoretkille lähialueille. Helluntaiseurakunta tukee BASE-nuorisotilan toimintaa. Seurakunnasta tehdään yhteisiä reissuja eri tilaisuuksiin ja konsertteihin. Kihniön seurakuntien yhteistoimintana järjestetään vuosittain muutama isompi Kids' action Night –lastentapahtuma, jotka keräävät suuren määrän kihniöläisiä lapsia yhteen Kihniön yhtenäiskoulun tiloihin. Tapahtumassa on tarjolla monenlaisia aktiviteetteja, musiikkia, kristillistä opetusta ja jättinyttarit.

Kihniön Vanhempainyhdistys ry

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten vanhempien sekä kasvatusyhteisöjen välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Tavoitteena on tukea koteja ja kasvatusyhteisöjä terveellisen ja turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön luomiseksi lapsille ja nuorille sekä edistää heidän hyvinvointiaan. Tuomme esille vanhempien näkemyksiä kasvatusyhteisöjä, opetusta ja kasvatusta koskevissa kysymyksissä. Toimimme lasten ja nuorten vanhemmille yhteistyön, vertaistuen ja vaikuttamisen foorumina.

Järjestämme esimerkiksi luentoja keskustelua herättävistä aiheista. Teemme työtä koulukiusaamista vastaan. Olemme mahdollisuuksien mukaan mukana koulun ja päiväkodin tapahtumissa. Otamme huomioon mm.

koulun oppilaskunnan toiveita tai avustamme mahdollisuuksien mukaan koulun hankinnoissa. Pyrimme olemaan koulun vanhempainilloissa ja Kodin ja Koulun päivissä esillä, jotta vanhempien olisi helpompi meitä lähestyä. Muistamme joka vuosi koulunsa päättäviä yhdeksäsluokkalaista. Parhaamme mukaan vastaamme toiveisiin ja pyyntöihin tulivat ne koulun henkilökunnan suunnalta, lasten ja nuorten vanhemmilta tai lapsilta ja nuorilta itseltään.

Kihniön 4H-yhdistys

4H-toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta nuorisotoimintaa ja toiminnan ydinajatus on tekemällä oppiminen. 4H:ssa lapset oppivat itse tekemällä aidoissa tilanteissa ja ympäristöissä. Lapsi ja nuori saa turvallisen ja välittävän harrastusympäristön sekä aikaa ja kasvua tukevia aikuisia. Nuoret otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja samalla kannustetaan omatoimisuuteen.

4H-yhdistyksen tarjoamat palvelut lapsille ja nuorille koostuvat kerhotoiminnasta, leireistä työelämäkoulutuksista, kouluyhteistyöstä, nuorten työllistämisestä sekä 4H-yrittäjyydestä. Nuorille on tarjolla mm. Ajokortti työelämään koulutusta, yrityskoulutusta ja kerhonojaja koulutusta. Tavoitteena on tarjota nuorisolle laadukkaita vapaa-ajan toimintoja koko Kihniön kunnan alueella. 4H-toiminta on kaikille avointa ja tarjoamme mahdollisimman monipuolista toimintaa.

Muut järjestöt, yhdistykset ja seurat sekä yrittäjät

Kihniössä toimii useita aktiivisia järjestöjä ja seuroja. Kunta jakaa vuosittain avustuksia järjestöille ja yhdistyksille, jotka tarjoavat nuorisotoimintaa.

Osa järjestöistä ja seuroista ei varsinaisesti järjestä toimintaa lapsille ja nuorille, mutta lapset ja nuoret ovat tervetulleita kuitenkin varsinaiseen toimintaan mukaan. Näitä ovat muun muassa Kihniön koiraharrastajat ja Matkailuyhdistys.

Kihniön nuorisoseura tarjoaa toimintaa lapsille ja nuorille osallistumalla kesäteatteriin näytelmiin sekä tekemään teatteria. Lisäksi nuorisoseura järjestää kesä-elokuussa pallopeliharjoituksia.

Kihniön urheilijoilla on lapsille salibandyjoukkue, joka pelaa virallisessa sarjassa. Kesäisin KihU järjestää yleisurheilukilpailuja eri ikäryhmien lapsille. Talvisin järjestetään hiihtoa samalla periaatteella. Kamppailulajiharjoituksia on nuorille tällä hetkellä kerran viikossa ja sitä toimintaa pyritään kehittämään vielä lisää. Kuntonyrkkeilyä on ollut myös tarjolla. Kevääksi 2024 on suunnitteilla ohjattua lihaskuntoharjoittelua kuntosalilla ja ulkona.

Kihniön Marttojen toiminta painottuu perheisiin, ja kaikki lapset ja nuoret ovat tervetulleita mukaan kaikkeen toimintaan. Erillistä toimintaa lapsille ja nuorille ei ole, mutta satunnaisesti heille suunnattua ohjelmaa on järjestetty, kuten asiantuntijoiden pitämiä pikkukokkikursseja. Kihniöllä on ollut myös pikkumarttatoimintaa, mutta tällä hetkellä sitä ei ole. Toiminnan järjestämistä voidaan harkita uudelleen, mikäli osallistujia ja jäseniä on riittävästi. Keväällä 2024 Martat järjestävät Käskyvuorella juhlat, joihin on suunniteltu lasten luontopolkua. Juhlat ovat osa Marttojen 125-vuotisjuhlavuotta.

Kihniö-Parkano kalatalousalue järjestää vuosittain koululaisille kohdistettua kalastusharrastuksen edistämistoimintaa. Esimerkiksi syksyllä 2022 Kihniön-Parkanon kalatalousalue järjesti Kihniön ja Parkanon yhtenäiskoulujen oppilaille kalankäsittelykoulutusta kotitaloustuntien yhteydessä. Vuosina 2022 ja 2023 Kihniö-Parkano kalatalousalue on järjestänyt koulujen yhteisen opastetun kalastusretken. Vastaavia retkiä on suunnitteilla myös tulevaisuudessa.

Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry tarjoaa luontotietoa ja osaamistaan muille lasten ja nuorten kanssa toimiville yhdistyksille ja toimijoille yksittäisten tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa voimavarojensa mukaan. Yhdistyksen retkirepussa voi olla ohjelmaa ja hyviä ideoita niin lähiluontoon kuin pihoillekin, sekä kerhokokoontumisiin.

MLL Parkanon yhdistyksen perhekahvila toimii Perheiden talo Oksassa (Parkanontie 50, 39700 PARKANO) tiistaisin klo 10–12. Kaikki kihniöläiset lapsiperheet ovat tervetulleita mukaan. Perhekahvilassa on tarjolla pientä naposteltavaa, kahvia/teetä ja silloin tällöin valmistetaan ruokaa. Toiminta on maksutonta. Perhekahvilassa lapset voivat leikkiä ikätovereidensa kanssa ja huoltajat saada vertaistukea monissa lapsiperheitä koskettavissa asioissa. Lisäksi yhdistys osallistuu tapahtumien järjestämiseen, joissa kohdeyleisönä ovat lapsiperheet.

Paikalliset yrittäjät

Lisäksi yksittäiset yrittäjät järjestävät toimintaa lapsille ja nuorille.

Kujalan tilalla järjestään sosiaalipedagogista hevostoimintaa yksilö- sekä ryhmätyöskentelynä. Toiminta sopii kaiken ikäisille. Kihniön ja Parkanon seudun kennelliitolla toimii kaverikoiria ja lukukoiria, joita voi pyytää päiväkodille, kouluun sekä muihin tapahtumiin vieraisiksi.

4.2 Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelut lapsille ja nuorille

Varhaisen vaiheen palvelut ja universaalit palvelut

Lapsiperheiden palveluissa painopisteen tulee olla perhekeskustoiminnassa eli kaikille tarkoitettujen universaalipalveluiden ja ennaltaehkäisevien palveluiden järjestämisessä. Lapsi ja perhe saavat palveluita matalalla kynnyksellä tai kynnyksettömästi ja oikea-aikaisesti. Palveluja tarjotaan myös sähköisesti. Mikäli universaalipalveluiden ja peruspalveluiden tuki ei ole riittävää, voi hakea apua asiakasohjauksesta. Tarvittaessa perheelle tarjotaan sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita.

Universaalit ja varhaisen vaiheen lasten, nuorten ja perheiden palvelut:

- Äitiysneuvolat
- Lastenneuvolat
- Raskauden ehkäisy ja perhesuunnitteluneuvonta
- Neuvolapsykologi
- Kouluterveydenhuolto
- Perusopetuksen koulupsykologi
- Perusopetuksen koulukuraattori

Tukea tarjoavat palvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kuntalainen voi hakeutua itse tai työntekijän ohjaamana. Lapsiperheiden sosiaalityöhön ja perhetyöhön ohjaututaan palvelutarpeen arvioinnin kautta. Useimmiten palvelutarpeen arviointiin sisältyy myös lastensuojelutarpeen selvitys. Sosiaaliohjaus on sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeita, ohjataan asiakas palveluihin, tuetaan häntä palvelujen käytössä ja elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi. Perhetyö on tavoitteellista, suunnitelmallista ja ohjauksellista toimintaa vanhemmuuden vahvistamiseksi. Laajasti katsoen perhetyö on asiakkaan ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemista. Tarkoituksena on perheen voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen.

Tukea antavat palvelut

- Lapsiperheiden palveluohjaus
- Lapsiperheiden sosiaalityö
- Lapsiperheiden perhetyö
- Lapsiperheiden kotipalvelu
- Lapsiperheiden vertaistukitoiminta
- Perheneuvolan palvelut
- Perhekuntoutuksen palvelut
- Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta
- Lastenvalvojapalvelut
- Perheasioiden sovittelu
- Tuetut ja valvotut tapaamiset sekä valvotut vaihdot
- Vanhemmuuden selvittäminen

Korjaavat palvelut

Lastensuojelun tehtävänä on lapsen oikeuksien turvaaminen sekä vanhempien ja muiden huoltajien tukeminen kasvatustehtävässä. Ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun järjestämisestä vastaa hyvinvointialue.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut tukevat lasta ja perhettä mielen hyvinvointiin sekä riippuvuuksiin liittyvissä asioissa. Tarvittaessa lapsi tai nuori voidaan ohjata mielenterveyshäiriöiden avohoidon erityispalveluihin, joita järjestetään erikoissairaanhoidona.

Korjaavia palveluita:

- Lastensuojelu
- Lastensuojelun päivystys
- Lastensuojelun avohuolto
- Lastensuojelun jälkihuolto
- Lastensuojelun sijaishuolto
- Lastensuojelun sosiaalityö
- Perhetukikeskukset
- Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen asiakasohjaus

Asiakasohjaus vastaa Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten palveluiden ensi vaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta. Apua on mahdollista pyytää 24/7 sähköisellä Pyydä apua –lomakkeella tai kontaktoimalla palveluohjaajaa virka-aikana puhelimitse.

Kysymyksesi voi olla mikä tahansa, ja voi liittyä esimerkiksi omaan tai perheenjäsenesi tilanteeseen tai avun tarpeeseen. Pirkanmaan hyvinvointialueen työntekijä lapsiperhepalveluista ottaa sinuun yhteyttä puhelimitse 1–3 arkipäivän kuluessa. Pyydä apua- palvelun lomakkeen pääsee täyttämään suoraan tästä linkistä.

Perhepolkuverkkokurssi

Pirkanmaan hyvinvointialue tarjoaa perheille Perhepolku-verkkokurssin (3 krt). Verkkokurssi on tarjolla maksutta kaikille lasten ja nuorten (0–16v) perheille. Kurssin tavoitteena on vahvistaa vanhemman myötätuntoa itseään kohtaan, tukea parisuhteen myötätuntoista vuorovaikutusta ja vahvistaa

myötätuntoista vanhemmuutta. Myötätunto itseä kohtaan vähentää tutkitusti ahdistusta, masennusta ja uupumusta. Se vahvistaa myös parisuhteen hyvää vuorovaikutusta. Myötätuntoinen vanhemmuus tukee lapsen tasapainoista kehitystä. Kurssi sisältää testejä, infoa, vertaistarinoita, vinkkejä ja tehtäviä. Maksuttoman verkkokurssin löydät <https://perhepolku.fi/verkkokurssi/>

Perhekeskus

Perhekeskus on palveluiden kokonaisuus, joka sisältää lapsille, nuorille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä, sekä kasvua ja kehitystä edistävien palveluiden lisäksi myös varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palvelut.

Sähköisestä perhekeskuksesta löytyy kootusti kaikki lapsille, nuorille ja perheille suunnatut palvelut samasta paikasta. Palvelut on jaoteltu ikäryhmittäin ja elämäntilanteen mukaan. Verkostomaisesti toimiva perhekeskus tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Kihniössä kaikki lapsiperheille kohdennetut palvelut kootaan yhtenäisiksi ja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi huolimatta siitä, mikä taho toimii palveluntarjoajana. Myös valtakunnalliset sähköiset palvelut (esim. MLL nettipalvelut, mielen terveystalot ym.) ovat tuotu esille. Näin palvelut kokonaisuudessaan ovat asiakkaille myös paremmin saavutettavissa/löydettävissä.

Syksyllä 2018 Parkanossa aloitti toimintansa perhekeskuksen kohtaamispaikka, Perheiden talo. Perheiden talossa yhdistyvät lapsiperheiden palvelut, perheneuvola, perhetyö, koulupsykologipalvelu sekä yhdistysten ja seurakunnan toiminta. Perheiden taloon ovat tervetulleita myös kihniöläiset perheet.

4.3 Tekninen toimi

Ongelmakohteena ja liikenneympäristön parantamiskohteena on noussut esille Yhtenäiskoulun piha-alue ympäristöineen. Varsinkin saattoliikenteen turvallisen sujuvuuden varmistaminen on ollut esillä.

Kihniön kunta on teettänyt 2018 liikennesuunnittelijalla koulun aluetta koskevan luonnoskuvat jalankulkuyhteydestä Kihniöntieltä koululle sekä saattoliikenteen järjestämisestä Kettukalliontien puolelle. Vuonna 2023 laadittiin aluesuunnitelma koskien koko kunnan palvelukeskittymää aina Kettukalliontieltä urheilukentälle. Nykyisessä saattoliikennejärjestelyssä kehityskohteiksi on tunnistettu puutteet alueen valaistuksessa, opasteissa, jalankulkureiteissä sekä pysähtymisessä ja lyhytaikaisessa pysäköinnissä. Nykyinen piha-alue on ahdas ja olevien rakennusten paikat rajoittavat toimintojen väljempää sijoittelua. Päivitetystä aluesuunnitelmassa saattoliikenne onkin ideatasolla esitetty siirrettäväksi Kirkonkylän vanhan koulun tontille, jonne liikennöinti tapahtuu Kihniöntieltä kahden uuden liittymän kautta. Tämä toisi merkittävästi väljyyttä sekä koulun että koko kunnan palvelukeskittymän asiointiliikenteeseen ja pysäköintitarpeeseen. Koska alueen laaja-alainen kehittäminen edellyttää kunnan investointiohjelmaan hyväksymistä, on ensiapuna nykyiseen tilanteeseen päätetty lisätä valaistusta nykyiselle saattoliikennealueelle kesän 2024 aikana.

Koko kuntaa koskeva liikenneturvallisuussuunnitelma (Luoteis-Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma) on valmistunut vuonna 2016 ja se päivitetään vuosittain. Osaan suunnitelma toimenpiteistä on ryhdytty ja liikenneturvallistyöryhmän työ jatkuu edelleen. Suunnitelmassa on esitetty toimenpitehdotuksia liittyen yhteistyöhön, liikennekasvatukseen, ja -tiedotukseen, liikenneympäristön parantamiseen, liikenteen valvontaan sekä liikenteen ja maankäytön suunnitteluperiaatteisiin. Suunnitelmassa Kihniöntien ja Kettukalliontien risteyksessä huomiota kiinnitetään erityisesti raivauksiin näkyvyyden takaamiseksi. Liittymään on myös asennettu vuonna 2023 STOP-liikennemerkki.

Teknisen toimen toimialaan kuuluvat muun muassa katu- ja muut yleiset alueet, joihin kuuluvat leikkipaikat, joita kunnan ylläpidossa on neljä:

- OP-perhepuisto

- Yhtenäiskoulun piha-alue
- Koivikon rivitalojen leikkipaikka
- Rajakallion leikkipaikka

Lisäksi taloyhtiöiden piha-alueilla on leikkivälineitä taloyhtiöiden asukkaiden käytössä. Asuinkiinteistökohtaisia leikkipaikkoja tullaan jatkossa vähentämään vähäisen käytön vuoksi, jolloin palveluja voidaan keskittää ja kohdistaa yleisille alueille. Leikkipaikkoja kunnostetaan ja uusitaan määrärahojen puitteissa kohderyhmää kuunnellen. Välinevalinnoissa pyritään huomiomaan eri ikäryhmät ja että eri leikkipaikoissa olisi hieman erityyppisiä leikkivälineitä. Uusittaessa välineitä kiinnitetään huomioita myös puistojen teemaan.

Vuonna 2018 toteutetussa Meidän Kihniö -hankkeessa koululaiset ovat toivoneet monitoimikenttää ja kiipeilytelineitä koulun yhteyteen. Vuosien 2022–2023 aikana rakennettiin yhtenäiskoulun viereiselle urheilukentän alueelle Kettukallion liikuntapuisto, johon kuuluu tekonurmella varustettu monitoimikenttä/pieneliareena, skeittailun ja skuuttailuun soveltuva Wawepark sekä ulkokuntosali. Lisäksi urheilukentälle ja kaukaloon asennettiin tekonurmi. Yhtenäiskoulun pihalla on kiipeilytoimintojakin tarjoava monitoimilaite.

Frisbeegolfratoja kunnassa on kaksi: keskustassa Puumilan alueella on 6-väyläinen puistorata ja Pyhäniemen lomakylässä 18-väyläinen metsärata.

Kihniön sivukylillä tai muulla haja-asutusalueella ei ole kunnan toimesta rakennettuja leikkipaikkoja mutta luonnonläheisiä toimintaympäristöjä, joissa voi lasten ja nuorten kanssa viettää aikaa ja harrastaa eri liikuntamuotoja, on useita. Näitä ovat mm. Käskyvuori, uimapaikat Aitolahdessa ja Pyhäniemessä ja talvisin moninaiset luistelu- ja hiihtomahdollisuudet. Kihniön kunta on myös kehittänyt maastoliikuntareitistöään. Suosittu ja ympärivuotinen Pyhäniemi-Käskyvuori-maastoreittiä on laajennettu liki 80 km:n pituiseksi koko Kihniön kunnan kiertäväksi rengasreitiksi, joka kulkee Pyhäniemen, Käskyvuoren ja Aitonevan kautta. Aitoneva-Käskyvuori osuus kulkee pääasiassa moottorikelkkareitillä ja onkin tarkoitettu vain sulanmaan aikaiseen käyttöön ja se soveltuu hyvin maastopyöräilyyn ja patikointiin. Reitin suolla kulkevia osuuksia on pitkostettu. Rakennustyöt jatkuvat vuoden 2024 aikana, jolloin reitti saa uuden taukopaikan ja opasteet.

Liikunta – ja vapaa-ajan toimintoja kehitetään kunnassa koko ajan. Kunnan liikuntapaikat ovat saatavissa Lipas Liikuntapaikat karttapalvelussa osoitteessa <https://lipas.fi/liikuntapaikat>.

5 Kehittämistarpeet ja –ehdotukset sekä painopisteet

5.1 Kuntastrategia 2022–2030

Kihniön tulevaisuuskuva määriteltäessä korostui, että Kihniö on turvallinen ja viihtyisä paikka asua ja yrittää. Kihniössä on laadukkaat palvelut sekä runsaat harrastusmahdollisuudet. Kuntalaisille mahdollistetaan väljää asumista lähellä kaunista luontoa. Kannustamme ja tuemme yrittäjyyttä. Kihniössä halutaan, että kunnan elinvoima lisääntyy, jonka vuoksi kuntaa markkinoidaan aktiivisesti. Etäyhteyksiä parannetaan, jotta työskentely onnistuu myös mökiltä käsin, ja kesäasukkaat voivat asua Kihniössä myös loma-aikojen ulkopuolella.

Alle strategian painopisteiden kuvaukset sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kannalta keskeiset toimenpiteet.

Uudet innovaatiot opetuksen saralla.

- Yläkoulun säilyttäminen on Kihniön elinvoimalle keskeinen asia. Tarvitaan uusia toimintatapoja, teknologiaa ja kuntien yhteistyötä yläkoulun säilyttämiseksi sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen turvaamiseksi
- Lapsiperheiden hyvinvointiin panostaminen siten, että kunnassa on laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus
- Valinnaisainetarjonnan monipuolistaminen
- Yritysyhteistyön laajentaminen
- Vertaistuen aktivointi samassa tilanteessa olevilta kunnilta
- Aktiivisuuteen kannustaminen uusille opetuskokeiluille

Alueellisen yritys- ja erityisosaamisen tunnistaminen ja kehittäminen.

- **Kasvatamme nuoristamme aktiivisia ja yrittäjämönteisiä yrittäjyyskasvatuksen avulla**
- **Luomme yrittämisen edellytyksiä koulutusyhteistyöllä yritysten kanssa, jotta nuorilla olisi mahdollisuus jäädä kotikuntaan**
- Kunnasta tehdään houkutteleva työpaikka
- **Yrittäjyyskasvatuksen saaminen kouluun**

Matkailuun panostaminen.

- Tavoitteenamme on matkailuinvestointien kasvattaminen ja matkailupalvelujen monipuolistaminen (paremmat palvelu myös lapsille ja nuorille)
- Jatkamme edelleen Pyhäniemen, Geopark-kohteiden ja eri reitistöjen kehittämistä
- **Kasvatamme kylän ja kyläraitin viihtyvyyttä asukkaiden ja yritysten yhteistyöllä; palvelee sekä asukkaita että kunnan matkailuimagoa**
- Pyhäniemen aluesuunnitelman toteuttaminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa

Kuntataloudesta huolehtiminen.

- Panostamme terveeseen kuntatalouteen koska se on valittujen menestystekijöiden perusedellytys ja mahdollistaa itsenäisen päätöksenteon
- Pidämme kustannuskehityksen hallinnassa ja seuraamme talouden kehitystä
- **Kehitämme ketteriä ja kustannustehokkaita toimintatapoja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi**
- Toimintatapamme on avointa ja haluamme panostaa henkilöstön osaamisen kehittämiseen
- Työhyvinvointi on meille tärkeää; seuraamme ja tuemme aktiivisesti sen kehittymistä.
- Tavoitteenamme on olla vetovoimainen työnantaja
- Työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskusteluihin panostaminen.

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen.

- **Vahvistetaan positiivista yhteisöllisyyttä**
- **Ulotetaan ennaltaehkäisevä toiminta kaikille kuntalaisille. Se luo edellytyksiä myös uusille palveluille**
- Panostetaan toimintakyvyn tukemiseen ennakoivasti
- Kaikkien asukkaiden hyvinvointiin panostaminen on perusta kyvylle oppia ja omaksua uutta kaiken aikaa
- **Huolehdimme viihtyisästä ja turvallisesta elinympäristöstä, jossa kuntalaisilla on mahdollisuus harrastaa ja liikkua, osallistua tapahtumiin sekä nauttia luonnosta, kulttuurista ja taiteesta**
- **Edistämme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta luomalla uusia matalan kynnyksen tilaisuuksia, joissa vahvistetaan vuorovaikutusta kuntalaisten kesken ja kannustetaan vaikuttamaan**
- Lisäämme yhteistyötä ja verkostoitumista järjestöjen ja yhdistysten kanssa ja tiedotamme kunnan palveluista aktiivisesti ja monikanavaisesti.

Monipaikkaisuuden edistäminen.

- **Kunta tekee aktiivista yhteistyötä nykyisten ja mahdollisten kausiasukkaiden kanssa, jotta yhä useampi viipyisi pidempään Kihniössä tai muuttaisi vakituisesti kuntaan**

Ihmisen kokoinen Kihniö.

- Hyödynnämme pienen kunnan ketteryyttä
- Kihniössä kaikki tuntevat toisensa ja asiat hoituvat joustavasti
- **Ketterässä Kihniössä voidaan pilotoida uusia tehokkaampia palveluita ja palveluntuotantotapoja**
- Pystymme nopeasti omaksumaan uusia näkökulmia, joka lisää joustavuutta toiminnassa
- **Kesäajan toiminnan ja palvelun saatavuuden ja joustavuuden parantaminen**
- Teknologian ja digipalvelujen lisääminen mahdollisuuksien mukaan
- **Me-hengen ylläpitäminen; yhteiset tapahtumat, talkoot, yhteistyö**
- Joustavuuteen ja palvelualttiuteen panostaminen
- **Panostamme Rohkeuteen ja nopeuteen päätöksenteossa ja toimeenpanossa.**

5.2 Hyvinvointisuunnitelma

Kihniön kunnan hyvinvointisuunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen tavoitteina vuosille 2021–2025 on:

Terveellisten elintapojen edistäminen

- Lisätään lasten, nuorten ja perheiden ruokailoa ja parannetaan ruokatottumuksia
  - Kouluruokasuositukset ja kouluruokailusuunnitelma osaksi opiskelijahuoltosuunnitelmaa
  - Jatketaan aamupalan tarjoilua koulussa
- Kannustetaan kuntalaisia oman terveyden hoitamiseen ja aktivoidaan liikuntapaikkojen käyttämisessä
  - Koulun kerhotoiminnan jatkaminen
- Edistetään kuntalaisten mielenterveyttä ja mielenhyvinvointia
  - Oppilaiden mielenterveyden tukeminen ja varhaisen puuttumisen vahvistaminen. Menetelmien käyttö (Lapset puheeksi ja IPC)
  - Yhtenäiskoulun kulttuurikasvatus suunnitelman käyttöönotto
- Neuvokas perhetoimintamalli käytössä
  - Järjestetään perheille yhteisiä elintapaohjauksen tilaisuuksia

Turvallinen elinympäristö

- Vähennetään päihdeongelmia
  - Kuvataan päihteiden käytön ehkäisy ja käyttöön puuttuminen koulun oppilashuoltosuunnitelmassa

Osallisuus ja vaikuttaminen

- Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen koulussa ja varhaiskasvatuksessa

5.3 Painopisteet ja tavoitteet

Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden lisäksi vuosien 2024–2026 lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi on valittu:

- Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen
- Vanhemmuuden tukeminen

- Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä kiusaamiseen puuttuminen

Toimenpiteitä varten on kuultu päiväkodin, koulun, kirjaston sekä vapaa-aika- ja liikuntatoimen henkilöstöä. Lisäksi kehittämissuositusten laatimiseen on osallistunut vanhempainyhdistys, lapsi- ja perheasiainneuvosto sekä nuorisovaltuusto. Lapsi- ja perheasiainneuvoston kautta kehittämissuosituksia on pyydetty järjestöiltä, yhdistyksiltä ja seurakunnilta. Kuntalaisten näkemyksiä on kysytty kyselyn avulla, joka välitettiin huoltajille päiväkodin ja koulun kautta.

	Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Arviointi
Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen	Tunnistetaan haasteet	Tehdään palvelupolku ohjauksesta oikean avun ja tuen piiriin Palvelupolku jaetaan kaikille tahoille, jotka toimivat lasten ja nuorten kanssa	Koulu, päiväkotito, opiskeluterveydenhuolto, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorten parissa toimivat tahot (järjestöt, seurakunnat), hyvinvointijohtaja	Palvelupolku tehty ja jaettu vastuutahoille Toteutunut/ei
	Aktivoidaan nuoria mukaan toimintaan ”nuorilta nuorille” Luottamuksen lisääminen	Nuoret aktivoituvat vetämään kerhoja nuoremmille lapsille	Seurakunnat, nuorisotoimi, järjestöt	Saadaan nuoria mukaan kerhotoiminnan vetäjiksi Toteutunut/ei
	Turvalliset tilat ja toiminta	Kihniössä säilyy nuorisotila sekä aamu- ja iltapäivätoiminta	Hyvinvointijohtaja	Toteutunut/ei
	Tietoisuuden lisääminen	Marrasmessut Muut luennoitsijat yhteistyössä	Koulunuorisotyöntekijä, koulu, järjestöt, seurakunnat, yhdistykset	Toteutunut/ei
	Tehdään yhteistyötä seurakuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa sekä yli kuntarajojen	Haetaan yhdessä avustuksia	Sivistystoimi, järjestöt, yhdistykset, seurakunnat	Toteutunut/ei
	Kriisityö selkeäksi kokonaisuudeksi kunnan osalta	Tehdään kriisityön ohje, jossa huomioitu myös seurakunnan rooli	Kunta, seurakunta	Toteutunut/ei
	Vanhemmuuden tukeminen	Tunnistetaan haasteet	Tehdään palvelupolku ohjauksesta oikean avun ja tuen piiriin	Päiväkotito, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorten parissa toimivat tahot (järjestöt,

		Palvelupolku jaetaan kaikille tahoille, jotka toimivat lasten ja nuorten kanssa	seurakunnat), hyvinvointijohtaja	Toteutunut/ei
	Lapset ja nuoret osallistuvat harrastuksiin ja muihin aktiviteetteihin vapaa-ajallaan	Aktivoidaan huoltajia osallistamaan lapsia, nuoria sekä perheitä toiminnan piiriin	Koulu, päiväkoti, opiskeluterveydenhuolto, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorten parissa toimivat tahot (järjestöt, seurakunnat), hyvinvointijohtaja	Eri tahot raportoivat, onko osallistujien määrä lisääntynyt Toteutunut/ei
	Rohkeus puuttua haasteisiin Tietoisuuden lisääminen, miten puuttua haasteisiin (esim lasu)	Palvelupolku puuttumisen tavoista, joka laitetaan kunnan verkkosivuille esille	Koulu, päiväkoti, opiskeluterveydenhuolto, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorten parissa toimivat tahot (järjestöt, seurakunnat), hyvinvointijohtaja	Palvelupolku tehty ja jaettu vastuutahoille Toteutunut/ei
	Tietoisuuden lisääminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisesta (lepo, liikkuminen, ravinto, some)	Jaetaan materiaalia lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen liittyen Pidetään vanhempainilta teemalla "Koko kylä kasvattaa", johon voi osallistua kaikki kunnan asukkaat. Tapahtumassa lapsiparkki. Tapahtumassa tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa.	Koulu, päiväkoti, opiskeluterveydenhuolto, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorten parissa toimivat tahot (järjestöt, seurakunnat), hyvinvointijohtaja	Toteutunut/ei
Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy Kiusaamiseen puuttuminen	Tietoisuuden lisääminen	Marrasmessut Mitä on kiusaaminen, osallistetaan lapsia ja aikuisia	Koulunuorisotyöntekijä, koulu	Toteutunut/ei
	Kiusaamisen vastaisen suunnitelman käyttöönotto	Suunnitelma otetaan käyttöön syksyllä 2024	Koulu	Toteutunut/ei

	Kaikki aikuiset puuttuvat kiusaamiseen heti sen havaitessaan	Koko kylä kasvattaa teemalla kaikki aikuiset puuttuvat kiusaamiseen Tehdään ohjeistus tavoista puuttua, joka jaetaan someen, verkkosivuille, lehteen Tehdään aiheesta haaste/kampanja	Koko kunta	Toteutunut/ei
--	--	---	------------	---------------

6 Seuranta ja arviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Lain mukaan kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin

Suunnitelman ja sen tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisen seurannasta vastaa hyvinvointijohtaja sekä lapsi- ja perheasiainneuvosto. Lisäksi suunnitelmien toteuttamisesta sekä niiden toteutumisesta raportoidaan sivistyslautakunnalle ja kunnanhallitukselle niiltä osin, kun ne koskevat kyseistä toimielintä. Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet esitetään ja raportoidaan kunnanvaltuustolle vuosittain.

Nykytilaa ja toteutunutta kehitystä arvioidaan puolen vuoden välein lapsi- ja perheasiainneuvostossa. Arvioinnin perusteella tehdään vaadittavat suunnitelmat ja toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi sekä kontaktoida tarvittavat yhteistyötahot. Arvioinnin perusteella voidaan tehdä myös ehdotuksia hyvinvointialueelle, kunnanhallitukselle, sivistyslautakunnalle tai nuorisoneuvostolle sekä kolmannen sektorin toimijoille.

Lastensuojelulain 12§ mukaan kunnanvaltuuston hyväksymä lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on otettava huomioon talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 110 §). Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet.